Jutarnji list, 08.11.2003, 28. stranica, A4, Evid. broj 2025644

PREMIJERA Opera 'Carmen' u režiji Petra Selema i pod ravnanjem maestra Ive Lipanovića u splitskom HNK

Selemova nova modernizacija slavne opere sasvim promašena

Piše **Branimir Pofuk**

Koliko god se trudila i bila pristojna, premijerna publika preksinoć u splitskom HNK nije mogla odglumiti oduševljenje koje je izostalo nakon izvedbe Bizetove opere "Carmen" u režiji Petra Selema.

A za razliku od Rome, koja je iste večeri Hajduk pokopala golom tek u 92. minuti, Selem je svojim redateljskim zgodicima od početka punio mrežu skladatelja, izvođača i splitske publike.

Martina Tomčić (Carmen) i Božidar Nikolov (Don José) u završnom prizoru predstave

Narkodileri i kurve

Nazvavši svijet tradicionalističkih izvedaba ove opere izmišljenim, lažnim i neprimjerenim, Selem je krenuo tražiti istinu u modernijoj koncepciji ustvrdivši da se "Carmen" može odigravati u "bilo kojoj vrućoj zemlji, na Siciliji, u Dalmaciji, u južnoj Americi...", a napravio je "Carmen" kakva ne postoji nigdje drugdje osim u njegovoj režiji. I dok se u Selemovoj, koliko god karikiranoj viziji, uz rabljenu scenu i kostime iz Osijeka, još mogu nazrijeti suvremeni predlošci narkodilera, kurvi i sličnog polusvijeta, odakle mu predodžba o radnicama tvornice cigareta koje u pauzi puše travu, uz marendu potežu noževe, a čim prekorače prag tvornice vješaju se oko vrata čoporu vucibatina koji samo na njih čeka. I sve to u preružnim radnim kutama! Je li tako u Rovinju?

Tražeći izlaz iz tradicije u modernitet, Selem i njegova autorska ekipa (scenograf Marin Gozze, kostimi Dora Argento) nisu prošli kroz stražnja, kako pokušavaju objasniti, nego potpuno pogrešna vrata. Jedina obećavajuća ideja, u smislu kritičkog odnosa prema suvremenosti, pokazana je na početku, kada curice iz dječjeg zbora erotično paradiraju kao manekenke lolite, no Selem, to više, nije učinio ništa, osim pukog podsjećanja na kraju. Uostalom, kunući se u modernost, Selem ni trenutka ne odustaje od zadrto konzervativne i patetične gestikulacije, mimike i pokretanja likova.

I priča o prevođenju izvornih Bizetovih govornih dijaloga u samu radnju ostala je pusto obećanje, a Don José posesivni slabić i cendravac koji ni u jednom trenutku nije dorastao svijetu kojim dominira Carmen. Baš kao što bugarski tenor Božidar Nikolov svojim sasvim neprikladnim glasom, nesigurnom intonacijom i iznenadujuće stisnutim grlom u svim visinama ni trenutka nije mogao parirati sve boljoj, samouvjerenijoj i na sceni angažiranijoj Martini Tomčić. No, i ona i svi ostali likovi, uključujući i zbor, ostavljali su dojam kao da je svatko od njih u prilično velikoj mjeri bio prepušten sam sebi u kreiranju uloge. Martina Tomčić je tako, bez ikakve prave partnerske potpore i poticaja, tumarala kroz razna stanja i različite kostime (od one ružne kute do neukusnog šminkeraja koji je nipošto ne prikazuje kao ženu sa stilom, što bi Carmen trebala biti), trudeći se pokazati tu ionako pretjerano eksponiranu i mutnu "ideju ženske slobode".

Predstavi je samo drukčiji završetak mogao dati barem malo uvjerljivosti

Orkestralna teturanja

Njen se lik tako zaglavio negdje između rasne žene od krvi i mesa i sasvim nestvarnog i zapravo izmišljenog i neuvjerljivog prototipa. A od gostujućeg tenora bili su znatno bolji ili barem mnogo solidniji i svi ostali domaći solisti, među kojima su se osobito istaknuli Berislav Puškarić, Božena Svalina, Marija Vidović i Ljiljana Čokljat. U orkestralnom muziciranju pod žustrim, a često i užurbanim vodstvom maestra Ive Lipanovića, bilo je odviše teturanja, grubosti i lovljenja solista u odnosu na inače mnogo više standarde splitskog opernog orkestra. Predstavu je mogao spasiti samo drugačiji završetak u kojem bi samosvjesna Carmen, u potrazi za slobodnijim životom, originalnijom predstavom i boljim partnerom (uključujući i glumu), ubila tenora. Samo to bi djelovalo stvarno i uvjerljivo, a ne lažno i izmišljeno kao cijela predstava.

PressCut d.o.o., HR-10000 Zagreb, Domagojeva 2, Tel: +385 1 455 0385, Fax: +385 1 455 0407, E-mail: presscut@zg.tel.hr, www.presscut.hr